

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

 /Бунчук Б. І./

« 12 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Проблематика медій (соціальна, правова)»
вибіркова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Робоча програма навчальної дисципліни „Проблематика медій (соціальна, правова)” складена відповідно до освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 8 від 6 травня 2024 року).

Розробники: к.н.с.к., доц. Шутяк Л. М., к.н.с.к., асист. Мельничук Ю.Г.

Викладачі: к.н.с.к., доц. Шутяк Л. М., к.н.с.к., асист. Мельничук Ю.Г.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено на засіданні кафедри журналістики протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

Василик Л. Є.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

©Шутяк Л. М.,
Мельничук Ю. Г.,
2024 рік

Мета та завдання навчальної дисципліни: Курс „Проблематика медій (соціальна, правова)” спрямований на вивчення основних категорій соціальної та правозахисної журналістики, зокрема охоплює питання проблематики здоров’я, дитячої проблематики, теми ВПО та мігрантів, торгівлі людьми, прав людини, адвокаційних медій, судової журналістики та ін. У курсі вивчається онтологія прав людини, українські та європейські документи, які забезпечують захист прав людини, види прав людини. Наголошується на ролі медій у забезпеченні захисту прав людини.

Передбачається розгляд законодавства, яке необхідно знати в процесі роботи журналіста з соціальними та правозахисними темами, аналіз медіакейсів, а також підготовка студентами матеріалу на обрану тему.

Мета вивчення курсу — сформувати у студентів розуміння професії судового репортера, навчити працювати з інформацією правового характеру; здійснювати накопичення, обробку та аналіз такої інформації; навчити працювати з відповідними джерелами інформації – суддями, прокурорами, адвокатами, прес-службами судів, представниками правозахисних організацій. Курс має на меті сформувати у студентів вміння працювати з контентом, який журналісти отримують від інших правоохоронних структур – поліції, місць позбавлення волі. Майбутні журналісти мають ознайомитися зі структурою пенітенціарної системи, основними засадами призначення покарання в Україні та світі, розуміти цінності прав людини, знати права та обов’язки засуджених, вміти давати оцінку фактам порушення прав людини в місцях позбавлення волі. Для цього вони повинні поглиблено засвоїти суть Національного превентивного механізму та розуміти аспекти діяльності Уповноваженого Верховної Ради з прав людини (Омбудсмена).

Мета навчальної дисципліни – знати особливості та правила подачі інформації в окреслених медіатемах, розуміти етичні стандарти та норми висвітлення чутливих тем, вміти добирати джерела та працювати з ними, шукати експертів та готувати матеріали на правозахисну та соціальну тематику.

Пререквізити:

ПП02. Основи журналістики

ПП03. Медіаетика

ПП04. Правові засади медіадіяльності

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Проблематика медій (соціальна, правова)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

діяльності.

ЗК09.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання**:

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції .

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	5	150	45	30	-	-	79	6	іспит
Заочна	2	4	5	150	6	6	-	-	132	6	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ПРАВОВА ЖУРНАЛІСТИКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ												
Тема 1.1. Право-захисна	9	2	2			4		1				

журналістика в контексті прав людини											
Тема 1.2. Онтологія прав людини. Види та гаранті прав людини. Роль медій у формуванні правового суспільства.	9	2	2		1	5		1			1
Тема 1.3. Адвокаційна журналістика. Адвокаційні кампанії за участю медій.	10	2	2		1	6		1			1
Тема 1.4. Права людини в пенітенціарній системі. Національний превентивний механізм.	10	2	2		1	5		1			1
Тема 1.5. Ювенальна юстиція та система пробації як теми медій.	9	2	2			5					
Тема 1.6. Судова журналістика.	11	3	2			5		1			

Структура судової системи Україні.												
Тема 1.7. Судовий репортаж: робота журналіс та	11	2	3		1	6			1		1	
Разом за змістовим модулем 1	70	15	15	-	4	36	76	3	3	-	4	66

**Змістовий модуль 2. СОЦІАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА
ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ**

Тема 2.1. Соціальна журналістика в контексті прав людини		2	2			5		2	2			7
Тема 2.2. Ксенофобія та мова ворожнечі в медіа		2	3		1	5		1	1			7
Тема 2.3. ВПО, біженці, мігранти: місце медій у висвітленні питання й трактуванні термінології		2	2			5						8
Тема 2.4. Проблематика здоров'я: основні тематичні категорії		4	4		1	5						8
Тема 2.5. Гендерна тематика в медіа		2	2			5						7
Тема 2.6. Як правильно писати про ЛГБТІ-спільноти		2	2			5						7
Тема 2.7. Права дитини та медіа		4	4			5						8
Тема 2.8. Екологічна		2	2			5						7

проблематика в медіа											
Тема 2.9. Тема торгівлі людьми в контексті подій в Україні		2	2			3				2	7
Разом за змістовим модулем 2	80	22	23		2	43		3	3	2	66
Усього годин	150	45	30		6	79	150	6	6	6	132

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1.	<p>Правозахисна журналістика в контексті прав людини</p> <p>ПЛАН</p> <p>Роль медіа в дотриманні прав людини. Взаємодія журналістів з правозахисними організаціями. Базове поняття правозахисної організації, функції та ролі в українському суспільстві. Види правозахисних організацій. Інформаційні ресурси правозахисних організацій. Ризики та особливості висвітлення інформації про правозахисну діяльність.</p>
1.2.	<p>Онтологія прав людини. Види та гаранті прав людини. Роль медій у формуванні правового суспільства.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Держава як гарант прав людини. Сучасна концепція прав людини. Стандарти ООН та ЄС про права людини. Європейський суд з прав людини. Механізми захисту прав людини в Україні. Види прав людини. Гаранті прав людини. Роль медій у формуванні правового суспільства. Війна і права людини.</p>
1.3.	<p>Адвокаційна журналістика. Адвокаційні кампанії за участю медій.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Адвокаційні кампанії в Україні та світі. Їх роль в дотриманні прав людини. Участь медіа в адвокації. Становлення адвокаційної журналістики. Розгляд матеріалів «УП», «Радіо Свобода» та ін. Рекомендації: як підготувати матеріал на адвокаційну проблематику.</p>

1.4.	<p>Права людини в пенітенціарній системі. Національний превентивний механізм.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Пенітенціарна система та медіа. Права людини в пенітенціарній системі. Національний превентивний механізм. Місця несвободи в Україні та місця позбавлення волі. Створення Незалежного превентивного механізму щодо недопущення порушень прав людини в місцях несвободи (НПМ). Модель "Омбудсман+". Моніторингові звіти як джерело інформації для медіа. Вимоги до особи монітора. Способи моніторингу місць несвободи. Чек-лист. Щорічний звіт Омбудсмана. Факультативний протокол до Конвенції ООН проти катувань. Права людини та засуджені до довічного ув'язнення.</p>
1.5.	<p>Ювенальна юстиція та система пробації як теми медій.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Ювенальна юстиція та система пробації як теми медій. Особливості висвітлення питань дітей, які перебувають у конфлікті з кримінальним законодавством. Ювенальна юстиція в Україні. Становлення в Україні пробаційної служби. Організація роботи з дітьми та молоддю, яким призначено покарання без позбавлення волі. Спеціальні вимоги та правила підготовки матеріалів про жінок, жінок з дітьми, людей з інвалідністю, наркозалежних та інших з числа вразливих соціальних груп в закладах неволі / місцях позбавлення волі.</p>
1.6.	<p>Судова журналістика. Структура судової системи в Україні.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Співвідношення правової, судової, правоохоронної та правозахисної проблематики. Місце правової проблематики у медіа. Медіа і суди: взаємсприйняття та шляхи подолання взаємної упередженості. Демократичні стандарти взаємодії судів та ЗМІ. Рекомендації ООН. Стандарти відносин судів та медій. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» як регулятор діяльності судочинства. Реформування судової системи. Громадська рада доброчесності. Антикорупційний суд. Прозорість правосуддя. Декларації суддів та відповідальність за корупційні дії.</p>
1.7.	<p>Судовий репортаж: робота журналіста</p> <p>ПЛАН</p> <p>Доступ журналістів на судові засідання. Доступ до приміщення суду, до судів різних видів. Правомірність рішення судді про закритий судовий розгляд. Можливості оскарження. Правила поведінки журналістів на судовому засіданні. Фото- та відеозйомка в приміщенні суду. Фіксація в залі судових слухань. Використання портативної та стаціонарної апаратури. Пряма трансляція. Захист свідків та</p>

	<p>потерпілих. Доступ до судових рішень та матеріалів судового процесу. Способи доступу. Як отримати матеріали судового процесу. Журналісти та учасники судового процесу. Технологія збору інформації. Журналісти та судді. Етичний кодекс судді. Інтерв'ю із суддею. Що журналістові важливо знати і брати до уваги, спілкуючись з судьями та працівниками суду? Планування інтерв'ю. Підготовка до інтерв'ю. Процес інтерв'ю. «Експрес-інтерв'ю». ЗМІ та потерпілі і свідки. Преса і адвокати. Позиція державного обвинувачення та суд присяжних. Робота прес-секретаря суду (прес-аташе). Кризова комунікація та вирішення проблеми. Резонансні судові процеси. Зразок комунікаційної стратегії суду. Європейський досвід підтримання зв'язків з громадськістю в судах.</p>
2.1.	<p>Соціальна журналістика в контексті прав людини ПЛАН</p> <p>Соціальна журналістика як явище. Актуальні соціальні теми та підходи до їх висвітлення. Соціальні проблеми під час війни в рецепції медій. Робота журналістів з чутливими темами.</p>
2.2.	<p>Ксенофобія та мова ворожнечі в медіа ПЛАН</p> <p>Поняття ксенофобії та мови ворожнечі. Види ксенофобії. Ксенофобський дискурс в медіа. Правила для журналістів для уникнення мови ворожнечі. Кримські татари як корінний народ. Ромське питання в медіа.</p>
2.3.	<p>ВПО, біженці, мігранти: місце медій у висвітленні питання й трактуванні термінології ПЛАН</p> <p>Міжнародна організація міграції (МОМ) як джерело для розуміння теми. Поняття тимчасового захисту та отримання статусу біженця. Коректна термінологія в журналістських матеріалах. Тег «біженці»: найпоширеніші підтеми для висвітлення.</p>
2.4.	<p>Проблематика здоров'я: основні тематичні категорії ПЛАН</p> <p>Конвенція про права осіб з інвалідністю. Правила для журналістів щодо роботи з темою інвалідності. Найпопулярніші інклюзивні проєкти українських медій.</p>
2.5.	<p>Гендерна тематика в медіа ПЛАН</p>

	Поняття гендерної рівності та українське законодавство в цьому контексті. Дослідження ІМІ щодо гендерного балансу в медіа. Рекомендації для медій щодо висвітлення гендерної тематики.
2.6.	Як правильно писати про ЛГБТІ-спільноти ПЛАН Правила роботи журналістів з темою ЛГБТІ. Правозахисна організація «Зміна» та їх досвід у роботі з ЛГБТІ. Ресурс «Гендер у деталях» як джерело інформації для медійників.
2.7.	Права дитини та медіа ПЛАН Конвенція про права дитини. Особливий статус дитини в умовах війни. Правила для журналістів під час роботи з дітьми. Діти як герої журналістських матеріалів.
2.8.	Екологічна проблематика в медіа ПЛАН Тема екології як одна з найменш популярних, але найбільш актуальних в умовах війни в Україні. Екоорганізації як джерело інформації. Правила роботи з темою для журналістів. Коректна термінологія.
2.9.	Тема торгівлі людьми в контексті подій в Україні ПЛАН Види торгівлі людьми. Найпоширеніші форми торгівлі людьми в умовах війни. Роль журналістів у протидії торгівлі людьми.

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Правозахисна журналістика в контексті прав людини <i>Вид роботи: аналіз соціологічного опитування щодо дотримання прав людини в Україні, аналіз опитування медійників щодо ролі правозахисної журналістики. Усні та письмові відповіді. Підсумкові рефлексії. Тести на знання матеріалу</i>	1
2	Тема 2. Онтологія прав людини. Види прав людини. Гаранти прав людини. Роль медій у формуванні правового суспільства. <i>Вид роботи: Аналіз сайту Омбудсмена, відбір кейсів, важливих для медіа. Перегляд моніторингового звіту з дотримання прав людини в області та пошук інформаційних приводів. Планування матеріалу. Окреслення його аудиторії, жанру,</i>	1

	<i>джерел, добір експертів.</i>	
3	<p>Тема 3. Адвокаційна журналістика. Адвокаційні кампанії за участю медій.</p> <p><i>Вид роботи: Аналіз адвокаційних кампаній. Аналіз матеріалів медій. Яка роль журналістики в адвокації (робота у форматі світового кафе)? Підсумкові рефлексії. Планування матеріалу у форматі адвокаційної журналістики.</i></p>	2
4	<p>Тема 4. Права людини в пенітенціарній системі. Національний превентивний механізм.</p> <p><i>Вид роботи: Техніка «вільний мікрофон». Інтерактивна прес-конференція «Без базару!» Розподіл ролей: Чернівці, монітори зафіксували порушення прав людини в місцевому пенітенціарному закладі. Викладач дає чотирьом студентам ролі для презентації позиції правозахисників, родини постраждалого, адміністрації установи, Омбудсмена. Вони готують свої тези з обґрунтуваннями і виступають зі спільною заявою для медіа. Студенти активно ставлять запитання і роблять фотофіксацію події. Триває активна робота. Викладач виступає як організатор та помічник, допомагає керувати роботою студентів, але в основному надає їм можливість самостійно співпрацювати і комунікувати один з одним</i></p>	2
5	<p>Тема 5. Ювенальна юстиція та система пробації як теми медій.</p> <p><i>Вид роботи: Аналіз проблеми та медіа-кейсів. Робота в міні-редакціях. Викладач розподіляє ролі: редактор, журналісти, фотокореспондент, коректор. Редакція готує матеріал. Викладач стежить за роботою студентів і допомагає її скоригувати за потреби.</i></p>	2
6	<p>Тема 6. Судова журналістика. Структура судової системи в Україні.</p> <p><i>Вид роботи: Добір та аналіз резонансних судових матеріалів в Україні та на локальному рівні. Мозковий штурм «5 хв до дедлайну». Поділ студентів на три-чотири групи – кожна отримує від викладача певний кейс і завдання. Студенти мають терміново знайти невідповідності у судових матеріалах та запропонувати, як можна їх відредагувати.</i></p>	2
7	<p>Тема 7. Судова журналістика. Робота з судовим контентом</p> <p><i>Вид роботи: Перегляд відеозапису резонансного судового засідання на Youtube. Збір інформації та розвиток інфоприводу. Робота в міні-редакціях. Презентація матеріалу.</i></p>	2
8	<p>Тема 8. Соціальна журналістика в контексті прав людини</p> <p><i>Вид роботи: аналіз матеріалів медій за наступними тематичними категоріями:</i></p>	2

	<p>1) Досвід роботи «третього сектора»: 2) проблеми незахищених верств населення: 3) проблеми молоді: 4) екологічна і природоохоронна діяльності: 5) пропаганда здорового способу життя: 6) теми етичного виховання і екології особи: 7) соціально-трудові відносини і економічна політика; 8) війна та її наслідки.</p>	
9	<p>Тема 9. Ксенофобія та мова ворожнечі в медіа Вид роботи: аналіз матеріалів медій щодо ксенофобії та мови ворожнечі за наступними категоріями:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Етнічна ксенофобія (сінофобія, ромофобія, антисемітизм); 2) Релігійна ксенофобія (ісламофобія як підвид); 3) Територіальна ксенофобія (мігрантофобія); 4) Соціальна ксенофобія (гандікапізм, ейджизм, сексизм, гомофобія). 	2
10	<p>Тема 10. ВПО, біженці, мігранти: місце медій у висвітленні питання й трактуванні термінології Вид роботи: аналіз медіакейсів, робота в групах за наступними пунктами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте, які підтеми переважно висвітлюють українські медіа в контексті теми біженства, наведіть приклади матеріалів. 2. Сформулюйте перспективні тематичні напрямки щодо опрацьованої проблемної категорії. 3. Які недоліки в матеріалах медій щодо даної теми ви можете назвати? 	2
11	<p>Тема 11. Проблематика здоров'я: основні тематичні категорії Вид роботи: самостійна робота, аналіз медіакейсів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати Конвенцію про права осіб з інвалідністю. 2. З'ясувати, які аспекти прав осіб з інвалідністю практично не висвітлюються українськими медіа або описуються дуже поверхово. 3. Знайти приклади журналістських матеріалів (їх має бути два), в яких головний герой - людина з інвалідністю: 1) надмірно героїзується; 2) описується надмірно емоційно, щоб викликати жалість в читача. Зафіксувати, чи є порушення коректної термінології в цих публікаціях. 	2
12	Тема 12. Гендерна тематика в медіа	2

	<p><i>Вид роботи: аналіз медіаконтенту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити співвідношення експертів та експерток, у яких журналісти беруть коментарі до матеріалів • вирахувати, в скількох випадках мова йде про героїв чи героїнь журналістських матеріалів. • визначити, в яких темах експертами частіше виступають чоловіки, а в яких - жінки; • підсумувати, в якій тематиці ми частіше бачимо героя, а в якій – героїню матеріалу. 	
13	<p>Тема 13. Як правильно писати про ЛГБТІ-спільноти</p> <p><i>Вид роботи: робота в групах, аналіз медіакейсів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знайти приклади некоректного висловлювання щодо ЛГБТІ-спільнот в журналістських матеріалах. 2. З'ясуйте, в матеріалах на які теми найчастіше згадуються ЛГБТІ-спільноти. Чому, на вашу думку? 3. Знайдіть матеріал, в якому йдеться про камінгаут, проаналізуйте його. 	2
14	<p>Тема 14. Права дитини та медіа</p> <p><i>Вид роботи: робота в групах, аналіз медіакейсів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знайти приклади матеріалів про булінг, визначити їх переваги й недоліки. 2. Робота з відеосюжетами, героями яких є діти: помилки журналістів. 3. Дитяча проблематика в медіа: сильні й слабкі сторони питання. 	2
15	<p>Тема 15. Екологічна проблематика в медіа</p> <p><i>Вид роботи: робота в групах, аналіз медіакейсів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Помилки в матеріалах журналістів на екологічні теми. 2. Пошук джерел інформації до теми. 3. Аналіз екологічних проблем за місцем проживання студентів. 	2
16	<p>Тема 16. Тема торгівлі людьми в контексті подій в Україні</p> <p><i>Вид роботи: робота з платформою Padlet, робота в групах, аналіз медіакейсів:</i></p>	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Визначте, які форми торгівлі людьми найчастіше фігурують в матеріалах медій, а які – практично не висвітлюються.</i> 2. <i>Стигматизація та стереотипізація при роботі з темою.</i> 3. <i>Проаналізуйте, яким чином журналісти можуть протидіяти торгівлі людьми.</i> 	
--	---	--

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати сайти правозахисних ГО в Україні. Чим вони як джерела інформації корисні для медій?	5
2	Проаналізувати 5 матеріалів на тему порушень прав людини в умовах війни.	6
3	Проаналізувати 5 адвокаційних матеріалів медій. Спланувати власний матеріал на правозахисну проблематику. Завершити його до іспиту.	5
4	Опрацюйте 5 матеріалів медій на тему дотримання прав людини у пенітенціарній системі.	5
5	Опрацюйте 5 матеріалів про жінок, жінок з дітьми, людей з інвалідністю, наркозалежних та інших з числа вразливих соціальних груп в закладах неволі / місцях позбавлення волі.	5
6	Опрацюйте 5 матеріалів на тему судової реформи в Україні.	6
7	Опрацюйте п'ять резонансних судових репортажів. Зробіть висновки про правила висвітлення судових засідань	5
8	Опрацюйте інформацію про три сектори в соціальній журналістиці (державний, приватний та некомерційний), визначте, які інформаційні приводи для медійників має кожен з них.	5
9	Запропонуйте теми для журналістських матеріалів щодо адвокації та протидії мови ворожнечі.	5
10	Проаналізуйте наративи про українських біженців та шукачів у притулку в світових медіа.	5
11	Опрацюйте джерела інформації для висвітлення теми ВІЛ/СНІДу в медіа.	5
12	Знайдіть приклади стереотипізації та стигматизації про жінок та чоловіків. Знайдіть приклади стереотипізації та стигматизації про людей, які мали проблеми із законом. Знайдіть приклади стереотипізації та стигматизації по відношенню до ВПО.	5
13	Суб'єктивізм та об'єктивація в матеріалах про ЛГБТІ: запропонуйте варіанти вирішення проблеми.	5

14	Проаналізуйте статті закону «Про медіа», що стосуються захисту прав дитини, а також їхнє дотримання журналістами.	5
15	Запропонуйте перелік тем на екологічну проблематику, актуальних для вашого рідного міста/села.	5
16	Перегляньте документальні фільми про торгівлю людьми, авторами яких є журналісти. Опишіть ваші враження та ідеї.	3

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізувати інститут Омбудсмена як гаранта прав людини в розрізі рішень по вашій області.	1
2	Опрацювати серію адвокаційних матеріалів «УП» «Єдність у різноманітті»: тематика, ракурси, джерела.	1
3	Проаналізувати один зі звітів НПМ та спланувати теми для медій.	1
4	Опрацювати 3 судові репортажі. Дати характеристику роботі журналістів.	1
5	Проаналізуйте роботу ромського жіночого фонду «Чіріклі» та запропонуйте теми для медій у контексті їх роботи.	1
6	Проаналізуйте українські медіа, які пишуть на теми здоров'я та визначте їх сильні й слабкі сторони.	1

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: *контрольні роботи; групова робота, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота в групах з*

платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти, написання матеріалу аналітичного жанру на обрану тему.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)							ЗМ 2 (30 балів)										Підсумковий контроль (іспит)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
4	4	4	4	4	5	5	3	3	4	3	4	3	4	3	3	40	100	

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатомовною, відзначитися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка C (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100- бальна шкала	Оцінка за національн ою шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою

90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Наскільки сприяє, на вашу думку, дотриманню прав людини сучасна соціальна журналістика?
2. Яким чином можна протидіяти клікбейту за рахунок ксенофобських настроїв?
3. Яка роль МОМ та МОП у процесі інтеграції ВПО, біженців та мігрантів?
4. Сформулюйте, які є правила для спілкування журналістів із людьми з інвалідністю.
5. Яким чином можна сприяти освіченості людей щодо теми ВІЛ та СНІДу?
6. Чому гендерна тематика залишається однією з найбільш «неприйнятних» в українському суспільстві?
7. Яке ваше бачення щодо прав ЛГБТІ в Україні та країнах ближнього зарубіжжя? Місце медіа в цьому процесі?
8. Чи потрібні в Україні медіа для дітей? Аргументуйте свою думку на прикладах.
9. Які перспективи в журналістів, що пишуть на теми захисту доквілля? Що, на вашу думку, їм слід врахувати на майбутнє?
10. Чому в Україні тема торгівлі людьми залишається однією з найбільш замовчуваних і непопулярних?
11. Як війна впливає на проблему прав людини?
12. Чим важливий жанр «судового репортажу» в дотриманні прав людини?

13. Наскільки сприяє, на вашу думку, дотриманню прав людини сучасна адвокаційна журналістика?
14. Яка роль НППМ у дотриманні прав людини?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Види прав людини та їх генезис.
2. Конвенція про права людини. Європейська декларація прав людини.
3. Європейський суд з прав людини: юрисдикція, правила звернення, правові прецеденти.
4. Правозахисники та правозахисні ГО як джерела інформації
5. Адвокаційні кампанії. Адвокаційна журналістика. Найвідоміші адвокаційні кампанії за участю медій у світі та в Україні.
6. Історія створення НППМ в Україні. Сайт Омбудсмена як джерело інформації. Суть превенції. Права моніторів. Проаналізувати один з моніторингових звітів як джерело інформації.
7. Правозахисна журналістика: права затриманих на різних етапах досудового слідства. Правила утримання затриманих у КЗД. Правила утримання затриманих в ІТТ.
8. Права людини в пенітенціарній системі.
9. Конвенція ООН про права дитини. Становлення ювенальної юстиції. Досвід дітей, які перебувають в установах ДПтСУ: можливі теми і кути подачі матеріалу. Рекомендації моніторів щодо покращення перебування дітей у режимних спецзакладах
10. Система пробації в Україні. Види пробації.
11. Права людини і війна. Женевська та Гаазька конвенції. Порушення прав людини.
12. Рекомендації ООН з питань взаємодії судів та ЗМІ. Принципи відносин судів та ЗМІ в Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи. Відкритість судових процесів: українська практика і міжнародні стандарти. Сучасні судові процеси в Україні, які викликають суспільний інтерес.
13. Журналісти і суди: взаємосприйняття та подолання стереотипів.
14. Ефективні моделі комунікації суду з громадськістю. Комунікаційна тактика суду у зв'язку із розглядом резонансних справ. Резонансні судові процеси в області.
15. Комунікації під час кризи. 11 правил антикризового менеджменту. Мистецтво бути суддею-спікером. Медіа-планування. Медіа-карта.

Прес-конференція та брифінг у суді. Прес-реліз. Моніторинг медіа. Організація інтерв'ю.

16. Структура судової системи в Україні та судова реформа.
17. Правові ризики судової журналістики. Презумпція невинності.
18. Доступ журналістів до кримінальних, цивільних судів, адміністративних та господарських процесів. Доступ до матеріалів судових справ. Доступ до вироків та судових рішень. Оскарження недопуску.
19. Правомірність рішення судді про закритий судовий розгляд.
20. Журналісти та учасники судового процесу.
21. Фото- та відеозйомка в приміщенні суду, у залі судових слухань. Запит на проведення кінозйомки, теле-, відео, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню.
22. Підготовка до інтерв'ю та розмова з суддею. Експрес-інтерв'ю. Кодекс професійної етики судді.
23. Аргументуйте вирішення проблеми гендерної нерівності та значення ЗМІ у ній.
24. Аргументуйте особливості висвітлення релігійної проблематики в ЗМІ.
25. Визначте аспекти сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в Україні в контексті прав людини.
26. Визначте існування ксенофобії у мас-медіа: види і мовні форми.
27. Визначте підходи та особливості висвітлення екологічної проблематики.
28. Визначте найактуальніші теми сучасної соціальної журналістики.
29. Визначте пропагандистські тенденції висвітлення наркозалежності у ЗМІ та запропонуйте шляхи вирішення проблеми.
30. Визначте специфіку молодіжної проблематики й загальних особливостей її висвітлення в медіа.
31. Обґрунтуйте аспекти висвітлення ромської проблематики в ЗМІ: пошук балансу.
32. Обґрунтуйте основні соціальні стереотипи в матеріалах на тему торгівлі людьми.
33. Обґрунтуйте права людини та передумови висвітлення українськими журналістами медіатем мігрантів, шукачів притулку, біженців, внутрішніх переселенців
34. Обґрунтуйте, які основні теми з категорії „Діти і сім'я” висвітлюються українськими ЗМІ.

35. Поясніть основні принципи роботи журналіста в соціальній журналістиці.
36. Поясніть, що входить у поняття „соціальної журналістики”.
37. Проаналізуйте випадки „мови ворожнечі” в матеріалах про нацменшини.
38. Проаналізуйте висвітлення у ЗМІ прав літніх людей.
39. Проаналізуйте відображення в ЗМІ проблеми дитячої праці.
40. Проаналізуйте журналістські матеріали про ЛГБТІ.
41. Проаналізуйте керівні принципи створення якісного медійного контенту за участю людей з інвалідністю.
42. Проаналізуйте основні причини дискримінації людей за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.
43. Проаналізуйте особливості програм та передач за участі дітей.
44. Проаналізуйте роль мас-медіа у запобіганні ксенофобії та дискримінації у суспільстві.
45. Проаналізуйте соціальну рекламу як ефективний освітній захід в рамках висвітлення сучасними ЗМІ соціальної проблематики.
46. Проаналізуйте специфіку подачі матеріалів на тему ВІЛ/СНІДу в ЗМІ
47. Проаналізуйте стереотипи про людей з інвалідністю. Рекомендації щодо їх подолання.
48. Проаналізуйте тему торгівлі людьми та її висвітлення у пресі.
49. Проаналізуйте які матеріали, що стосуються здоров’я та благополуччя дітей, найчастіше фігурують у ЗМІ.
50. Схарактеризуйте використання соціальної реклами сучасними ЗМІ в галузі соціальної проблематики.
51. Схарактеризуйте, яким чином добробут дітей залежить від політики держави, і на що повинні звертати увагу журналісти.
52. Узагальніть основні положення Конвенції ООН про права дитини.
53. Узагальніть Правила для кореспондентів, що займаються питаннями здоров’я, розроблені Всесвітньою організацією охорони здоров’я.
54. Узагальніть правила підготовки матеріалів про дітей з обмеженими можливостями.

Рекомендована література

Основна

1. Відкритість судових процесів: українська практика і міжнародні стандарти // <http://osvita.mediasapiens.ua/material/3603>
2. Національний превентивний механізм в Україні. К., 2015.
3. Пенітенціарна система та права людини: правовий посібник / Федорук О.О., Яковець І.С., Бондаренко О. А. К. : Асоціація УМДПЛ, 2016. 256 с.
4. Права людини за ґратами: практ. посібник / К. : Асоціація УМДПЛ, 2016. 256 с.
5. Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій / Авт. кол. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. 260 с.
6. Василик Л.Є. Робота журналіста в судах як механізм протидії порушенням прав людини та засіб прозорості правосуддя // Права людини та мас-медіа в Україні: збірник конспектів лекцій. К. 2018. С. 110-124.
7. Василик Л.Є. Правова проблематика ЗМІ // Права людини та медіа діяльність»: навчальні програми викладачів та викладачок журналістики. К., 2018. С. 71-75.
8. Василик Л.Є. Мельничук Ю.Г. Соціальна проблематика ЗМІ // Права людини та медіа діяльність»: навчальні програми викладачів та викладачок журналістики. К., 2018. С. 66-70.
9. Мельничук Ю. Г. Права людини та мас-медіа в Україні. Колективний навчальний посібник викладачів та викладачок журналістики в Україні. Частина 2. Київ: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. 260 с. Розділ «Права людини та наркозалежна людина: провідні ідеї, правила та рекомендації щодо підготовки журналістського матеріалу». С. 100-122.
10. Мельничук Ю.Г., Соломахін А. Обумовленість сучасного висвітлення за права людини – осіб з інвалідністю (регіональний аспект на прикладі Чернівців та Херсона). Права людини та масмедіа в Україні. Частина 3. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ : Інститут журналістики, 2021. С. 129-138.
11. Василик Л.Є. Робота журналіста в судах як механізм протидії порушенням прав людини та засіб прозорості правосуддя // Права людини та мас-медіа в Україні: збірник конспектів лекцій. К. 2018. С. 110-124.

1. Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ). Сайт. Бібліотека. Режим доступу: <http://umdpl.info/>
2. Василик Л.Є. Експлуатація людини з інвалідністю у політично замовних матеріалах // Матеріали всеукраїнської наукової конференції “Права людини в медіаосвіті та медіадіяльності в Україні”. Київ. 2018. С. 25-29.
3. Що українці знають і думають про права людини: загальнонаціональне дослідження / [І. Бекешкіна, Т. Печончик та ін.]; під заг. ред. Т. Печончик. – Київ, 2017. – 308 с.
4. Мельничук Ю. Г., Пірожков Є. І. ВПО, біженці, мігранти: нова реальність українців у рецепції ЗМІ (регіональний аспект на прикладі медій Чернівців). Українські та світові медіа під час повномасштабного вторгнення РФ: нові вимоги та виклики: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції для молодих учених (м. Вінниця, 20 квітня 2023 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. 2023. С. 77-80.

Інформаційні ресурси

1. [Національний превентивний механізм в Україні \(сайт\). Режим доступу: http://www.npm.org.ua/](http://www.npm.org.ua/)
2. Уповноважений Верховної Ради з прав людини <https://ombudsman.gov.ua/>
3. ZMINA <https://zmina.ua/publication/prava-lyudyny-ta-mas-media-v-ukrayini>
4. Центр демократії та верховенства права (CEDEM) <http://cedem.org.ua/who-we-are/>
5. Центр інформації про права людини <https://humanrights.org.ua>
6. Повага <https://povaha.org.ua/>
7. Конвенція про права осіб з інвалідністю. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
8. Конвенція про права дитини. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

Політика академічної доброчесності

Викладання курсу «Проблематика медій (соціальна, правова)», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія*

Федьковича (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zarobihannia-plahiatu_2024.pdf).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.